

כִּי הֵם הַיֵּינוּ

תמוז תשס"ח • גליון מס' 1

עלוך לעידוד לימוד התורה בקרב אנ"ש

"תורה מגנא ומצלא"

לקט אודות פעולת התורה
בשמירת כלל ישראל

כשישראל עוסקים בתורה –

"אין כל אומה ולשון שולטת בהם"

פעם אחת שלח ר' יוסי לודאה לר' אלעאי, אמר לו: 'כל הגוים נתן להם הקדוש ברוך הוא שרים ממונים עליהם, והם שבעים שרים הסובבים כסא כבודו; ישראל באי זה מקום נתנם?' שלח לו: 'ויתן אותם אלהים ברקיע השמים'.

והוא שלח לו: 'בתוך המים, בתוך דברי תורה שנמשלה כמים, שנאמר "הוי כל צמא לכו למים", ולכך כשהם עוסקים בתורה אין כל אומה ולשון שולטת בהם; ולא עין הרע, כדגים הללו שהם בתוך המים; תוך ממש, שאין שום מצודה נכנסת שם, ואפילו יצר הרע שהוא המצודה מקטרג שם, התורה שומרת את האדם שלא ילכד במצודתו'.

(מדרש בין מים למים - בתי מדרשות ח"ב)

"אם קנית ד"ת - הן משמרין אותך"

"מישרים כל מעגל טוב" אין טוב אלא תורה, שנאמר "כי לקח טוב נתתי לכם תורתני אל תעזבו". אם עוזבן הן עוזבין אותן. אם נצרן, הן נוצרין אותן ומשמרין אותן. "כי תבא חכמה בלבך", אם קנית ד"ת, הן משמרין אותך.

(מדרש משלי פ"ב)

התורה כמגן

מגן להולכי תום. מה המגן הזה מגין על האדם, כך תורה מגינה על כל המתעסק בה.

(מדרש משלי פ"ב)

דבר התורה

בקשר עם מצב הבטחון בשכונתינו, וכמה אירועים שארעו לאחרונה ר"ל, מוגש פה ליקוט מאחז"ל ומדר-שים, שיחות ופגמים בדבר שמירת התורה על כלל ישראל.

כיהודים יראים וחרדים יודעים אנו אשר אין צרה זו מקרה נקרית ח"ו וכדברי הרמב"ם (הל' תעניות פ"א) "אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים וכו'". וכפי שהזכיר רבינו פעמים רבות מאמר הכתוב "לא ינום ולא ישן שומר ישראל", ואשר שמירת כא"א מישראל אינה נתונה ביד הגויים ח"ו, כ"א תלוי' בעבודתנו.

גדולה היא פעולת התורה בשמירה, וכמו שאמרו חז"ל "תורה מגנא ומצלא", ועוד הוסיפו בה שאף בזמן שאינו עוסק בתורה, כשפונה לפי שעה לשאר עסקיו, התורה משמרתו מכל רע.

הרבה שמירות נאמרו בה, ומהם: שמירה מן הגנבים, שמירה מן האויבים, שמירה מן המזיקין (בזמן שהיו מצויין בינינו), שמירה מחיות רעות, שמירה מעין הרע, שמירה מן החולי ושמירה רוחנית מיצר הרע. הצד השווה שבהן, שהלומד תורה כדבעי, מובטח לו שהקב"ה שומרו מכל פגע רע.

"הקול קול יעקב, והידים ידי עשו", דרכם של בני ישראל בשמירת גופם אינה רק ע"י העמדת כוחות הגנה ללחום מלחמה גשמית, אלא בעיקר ע"י עוסקים בתורה ובוטחים בהקב"ה ובה ניצולים, "השכם והערב עליהם לבית המדרש, והם כלים מאליהם".

ע"כ, שומה עלינו לעשות חשבון נפש אמיתי: האם כ"א מאתנו עוסק בתורה כפי יכלתו? האם לכ"א מאתנו עתים קבועים ללימוד נגלה וחסידות? האם כ"א משתדל לפעול על מידועיו שגם המה יקבעו עתים לתורה?

ויה"ר שע"י הלימוד בזמן הגלות, נזכה לאותו הזמן ש"לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה. . . ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד. . . כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" בקרוב ממש.

מחלקת ההו"ל

שע"י ארגון יגדיל תורה

YAGDIL TORAH- 383 Kingston Ave.

Room 188 Brooklyn, NY 11213

P. 347.223.5943 E. YagdilT@gmail.com

W. www.YagdilTorah.org

להקדיש גליונות נוספים - נא להתקשר למספר שלמעלה

התורה הצילה את משה רבינו מן המלאכים

אמרו ישראל למשה רבינו 'אשריך שלקחת מתנות'. אמר להם 'אילולי שאמרת לי למלאכי השרת שהן שני דברים, הייתי נשרף מאישם, והתורה הזאת הצילתני מידם'. עליהם אמר "יערוף כמטר לקחי", אין יערוף אלא הריגה, שנאמר "וערפו שם את העגלה", ואין לקחי אלא תורה, שנאמר "כי לקח טוב נתתי לכם". (תנחומא האזינו ס"ג)

התורה שמרה את יעקב אבינו בדרך

"בהתהלך תנחה אותך", זה יעקב שהיה עוסק בתורה כשיצא מבית אביו ולא הניח. "בשכבך תשמר עליך", אימתי? "ויקח מאבני המקום [וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא]", והיה שוכב והיא היתה משמרתו. (תנחומא ויצא ס"ב)

הרואה חלום רע –

"ישכים ויעסוק בתורה"

אמר ר' חונא: כל הרואה חלום ומתירא ממנו, מה יעשה? ישכים ויעסוק בתורה. אם רגיל לשנות פרק אחד ישנה שנים, אם רגיל לקרות דף אחד יקרא שנים, אם אינו יודע לקרות ולא לשנות, יעשה עצמו כגבאי צדקה וכפרנסי ציבור ויחיה. (בתי מדרשות ח"א - פרק צדקות פ"א)

מצילו מחבלו של משיח

שאלו תלמידיו את רבי אלעזר: 'מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח?' 'יעסוק בתורה ובגמילות חסדים'. (סנהדרין צ"ח ע"ב)

"כל העוסק בתורה

אינו רואה מדת פורעניות"

מהו "ולא יראה כי יבא חום"? לומר לך, כל העוסק בתורה אינו רואה מדת פורעניות בין בעוה"ז בין לימות בן דוד ובין לעוה"ב. (תנא דבי אליהו רבה פ"ח)

אם קבעת ד"ת בלבבך –

"הם משמרין אותך"

"דברי חכמים כדרכונות כמשמרות נטועים בעלי אסופות". . . למה כתיב כמשמרות ואנו קורין מסמרות? ללמדך שאם קבעת אותם כמסמר בלבבך, הם משמרין אותך. (תנחומא בעלותך פט"ו)

"ע"י העיון והיגיעה בתורה, אין הגלות יכולה לשלוט על בני ישראל"

משיחת ש"פ וארא תשמ"א

ב' מדרגות בשמירה של התורה

במהות ההגנה והשמירה שעל ידי תורה, שיש לבארה בשני אופנים:

(א) זוהי סגולה הקשורה עם המצוה דת"ת, שגדלה זכות מעשה מצוה זו, עד שמגינה על האדם. וע"ד מ"ש הרמב"ם שהקורא "פסוקין ומזמור מתהלים" הרי "זכות קריאתן" מגינה עליו וניצל "מצרות ומנזקים".

(ב) הלימוד פועל שינוי בהאדם העוסק בתורה, דכאשר טרוד ועסוק בת"ת, נעשה שינוי גברא ע"י שהתורה מתאחדת עמו (בלשון רבינו הזקן, שנעשה "יחוד נפלא.. לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופנה" דשכל האדם ודחכמת התורה), ובמילא הרי הוא מוגן ושמור מכל דבר המזיק (כמו התורה). וע"ד מאמר חז"ל "ת"ח אין אור של גיהנם שולטת בהן.. שכל גופן אש דכתיב הלא כה דברי כאש נאום ה'".

והנפק"מ בין שני אופנים אלה: לאופן הא' מספיק לימוד התורה למיגרס, ואפילו קריאת פסוקים לחוד, כלשון הרמב"ם הנ"ל "שקרא פסוקין ומזמור מתהלים", שהרי מקיים מצות ת"ת; משא"כ לאופן הב' ה"ז רק כאשר האדם לומד לעיון, שרק כאשר "לומדה היטב בעיון שכלו", מתאחד שכל האדם עם חכמת התורה ונעשה שינוי גברא כו'...

בלימוד בעיון – שמירה והגנה יתירה

יש לבאר טעם המדרש שהשבטים הוצרכו להגנה זו שעל ידי עיון התורה - שזהו משום שהדרך שהלכו בה אז היתה מסוכנת ביותר ולכן זקוקים היו להגנה ושמירה יתירה.

דכמו בדרך כפשוטו, יש כמה דרגות בסכנת הדרכים (אף שכל הדרכים בחזקת סכנה), וככל שהדרך מסוכנת יותר צריכים שמירה מעולה יותר, כן הוא בסכנה רוחנית.

וזהו החילוק בין הליכת השבטים כמה פעמים מארץ כנען למצרים הלך ושוב, והליכתם בכתוב דין. שהליכותיהם הקודמות היו בשליחותו של יעקב להביא בר בשנות הרעב, אבל הליכה זו "מהרו ועלו אל אבי גוי' רדה אלי אל תעמוד גוי'", היתה קשורה עם ירידת יעקב וכל נפשות ביתו למצרים, דהיינו הירידה לגלות, לקיים מ"ש בכרית בין הבתרים "גר יהי' זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם", ולכן דרך זו דוקא צריכה שמירה והגנה יתירה.

"הכח לגאול את ישראל מגלות הוא בהיגיעה בתורה"

וזהו שהזהיר יוסף "אל תפסיקו מדבר הלכה", שההגנה ב"דרך" המובילה לגלות היא ע"י שלא יהי' הפסק אצלם בעיון התורה, דכאשר בני' עוסקים בתו' רה בעיון, שמתאחדים עם התורה, בכחם להתגבר על חושך הגלות ואין הגלות שולטת כלל על איש ישראל, וכמרוז"ל "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה".

וזהו גם מה שמצינו, שלפני ירידת יעקב למצרים הנה "ואת יהודה שלח לפניו גוי' להורות לפניו גושנה", ואמרו רז"ל "להתקין לו בית תלמוד שיהא שם מורה תורה שיהו השבטים הוגים תורה" - לא רק שיהי' בהשבטים לימוד התורה,

משמרתו מן החולי

ריב"ל מיכרך בהו [בבעלי מחלת ראתן] ועסיק בתורה (נדבק אצלם בשעה שעוסק בתורה ומושיבן אצלו ומובטח הוא שתגין התורה עליו ולא יזוק), אמר: אילת אהבים ויעלת חן - אם חן מעלה על לומדיה, אגוני לא מגנא?

(כתובות ע"ז ע"ב ופירש"י)

התורה הצילה את ישראל

מיד סנחריב

"וחבל על מפני שמן". אמר רבי יצחק נפחא: חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו, שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. מה עשה? נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר: 'כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו'. בדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ, מגבת ועד אנטיפרס (מקומות שבסוף התחומים) ולא מצאו תינוק ותינוקת, איש ואשה, שלא היו בקיאיין בהלכות טומאה וטהרה.

(סנהדרין צ"ד ע"ב ופירש"י)

ע"י התורה -

אין אומה שולטת בהן

לא קיבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא תהא אומה ולשון שולטת בהן, שנאמר: "למען ייטב להם ולבניהם עד עולם" (הוי שומע מכאן, שלא קבלוה לקבל שכר היום בעולם הזה אלא שלא תהא אומה ולשון שולטת בהן, וזו היא טובה הכתובה כאן 'למען ייטב להם').

(עבודה זרה ה' ע"א ופירש"י)

"אפילו חצים ואבנים נזרקים

עליו - אינו חושש"

אמר הקב"ה לאברהם: אתה עסקת בתורת חייך שאני מגן לך, שנאמר "אל תירא אברם [אנכי מגן לך]", כשם כשאדם אווז את המגן, אפילו חצים ואבנים נזרקים עליו אינו חושש, [כך אני עושה לך], שנאמר אנכי מגן לך שדרך הרבה מאד, לא לך לבר, אלא אף לבניך, אם יהו עוסקים בתורת, כשם שעסקת אתה, שנאמר "כל [אמרת אלוה צרופה מגן הוא לכל החוסים בו".

(תנחומא לך לך סי"ד)

אלא שיהי' "בית תלמוד", מקום של עיון, "שיהו השבטים הוגים תורה", המורה על היגיעה דוקא, כי רק ע"י העיון והיגיעה בתורה, אין הגלות יכולה לשלוט על בני ישראל.

מלך המשיח - כל מציאותו הוא תורה

ועפ"ז מובן גם הטעם, שמהתנאים דמלך המשיח הוא, שיהי' "הוגה בתורה" (אף שעיקר ענינו לכאורה הוא היותו מלך, "מלך המשיח") - כי הכח לגאול את ישראל מגלות הוא בהיגיעה בתורה, "הוגה בתורה", שכל מציאותו היא מציאות התורה, שקדמה לעולם, ובמילא היא למעלה מהגבלות ומיצרי וגבולי הגלות, ולכן הוא "יכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה" ויבנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל, בגאולה האמיתית והשלימה.

(לקו"ש חל"ה ע' 203)

אומר לכן כאכול קש לשון אש, אלא קש זה ביתו של עשו... לשון אש זה ביתו של יעקב... מפני מה "כי מאסו את תורת ה' צבאות וגו'".

א"ר יודן: "כי מאסו את תורת ה' צבאות" זו תורה שבכתב, "ואת אמרות קדוש ישראל נאצו" זו תורה שבעל פה, וכיון שהשליכו דברי תורה לארץ התחיל ירמיה מקונן עליהם איכה.

(איכה רבה פתיחתא ב"ד"ה רבי אבא)

המכביד עליו עול תורה -

ראוי לנסים

"כי לא מועף לאשר מוצק לה" (לא נמסר עמו של חזקיהו שהוא עיף בתורה ביד סנחריב המציק לו). אמר רבי אלעזר בר ברכיה: אין נמסר עם עיף בתורה ביד מי המציק לו. מאי "כעת הראשון הקל ארצה וזבולן וארצה נפתלי, והאחרון הכביד דרך הים עבר הירדן גליל הגוים"? לא כראשונים שהקלו מעליהם עול תורה, אבל אחרונים שהכבידו עליהן עול תורה, וראויין הללו לעשות להם נס כעוברי הים וכדורכי הירדן (עשרת השבטים שהקלו מעליהם עול תורה, אבל אחרונים עמו של חזקיהו הכבידו עליהם עול תורה, והיינו דכתיב האחרון הכביד דרך הים עבר הירדן גליל הגוים, ראויין הללו לעשות להם נס כיוצאי מצרים שעברו את הים וכדורכי הירדן).

אם חוזר בו (סנחריב) - מוטב, ואם לאו - אני אעשה לו גליל בגוים (שמגלגל בחרפה בכל הגוים, ל"א: גליל - לשון גללים, מורי רבי).

(סנהדרין צ"ד ע"ב)

"אם אתם עוסקים בספר,

אני נלחם על ידיכם"

"לכך נאמר ריבה ה' את יריבי לחם את לוחמי", יכול עבד בשר ודם לומר כך לבעליו, אדוני ריבה עם אויבי וצא והלחם על ידיי?! וכן אמר הקב"ה לדוד, דוד עסוק בתורה ואני אלחום מלחמותיך, וכן אמר משה "על כן יאמר בספר מלחמות ה'", אם אתם עוסקים בספר, אני נלחם על ידיכם, לכך נאמר ריבה ה' את יריבי לחם את לוחמי.

(מדרש תהלים פל"ה ד"ה לדוד ריבה)

"כל זמן שקולו של יעקב בבתי

כנסיות ובתי מדרשות, אין

הידים ידי עשו"

א"ר אבא בר כהנא: לא עמדו פילוסופין לאומות העולם כבלעם בן בעור וכאבנימוס הגרדי. אמרו להם 'כולין אנו להזדווג לאומה זו'. אמרו להם 'לכו וחזרו על בתי כנסיות שלהם, אם התינוקות מצפצפין בקולן אי אתם יכולין להם, ואם לאו אתם יכולין להם, שכן הבטיחם אביהם ואמר להם "הקול קול יעקב והידים ידי עשו", כל זמן שקולו של יעקב בבתי כנסיות ובתי מדרשות, אין הידים ידי עשו, וכל זמן שאין קולו מצפצף בבתי כנסיות ובתי מדרשות, הידים ידי עשו'.

(איכה רבה פ"ב ד"ה רבי אבא)

רק בשמוניחים התורה ח"ו -

יכולים האומות להרע ח"ו

"לכן כאכול קש לשון אש וגו'" וכי יש קש אוכל אש והלא דרכה של אש אוכלת קש ואת

”השכם והערב עליהן לבהמ”ד

והן כלין מאיליהן”

שלח ליה מר עוקבא לר' אלעזר: בני אדם העומדים עלי (לחרף ולגדף) ובידי למסרם למלכות (כח בידי להלשין עליהן), מהו? שרטט וכתב ליה: ”אמרת אי שמרה דרכי מחטוא בלשוני, אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי”, אע”פ שרשע לנגדי אשמרה לפי מחסום. שלח ליה: קא מצערי לי טובא, ולא מצינא דאיקום בהו! שלח ליה: ”דום לה” והתחולל לו”, דום לה” והוא יפילם לך חללים חללים, השכם והערב עליהן לבהמ”ד והן כלין מאיליהן.

(גיטין ד' ע”א ופירש”י)

אפילו תינוקות של בית רבן

יודעין שהתורה מגינה

אמר רבי שמעון בן לקיש: כל העוסק בתורה יסורין בדילין הימנו, שנאמר: ”ובני רשף יגביהו עוף”; ואין עוף אלא תורה, שנאמר: ”התעיף עיניך בו ואיננו”; ואין רשף אלא יסורין, שנאמר: ”מזי רעב ולחמי רשף” (כתיב בין רעב למזיקין, נדרש לפניו ולאחריו - יסורין ומזיקין). אמר ליה רבי יוחנן: הא אפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו, שנאמר: ”ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה וגו'” (שהתורה מגינה, שלמדין מספר חומש אם שמוע תשמע כל המחלה אשר שמתי וגו', ואפילו הקטנים שלא הגיעו לספר איוב, כבר למדו).

(ברכות ה' ע”א)

מעשה בילד שניצול בזכות ספר בראשית

מעשה בתינוק אחד שלמדו אביו ספר בראשית. פעם אחת עלה הקיסר לאותה מדינה, ונשבה אותו התינוק וספרו עמו, וחבשוהו בבית האסורים וספרו עמו, והכניסו לספרו לגנזי הקיסר.

פעם אחת נטרפה דעתו של הקיסר, אמר להם 'הביאו לי ספר הזכרונות'. הלכו לגנזי הקיסר, ומצאו הם בראשית. ובאו כל גדולי המלכות לקרות בו ולא היו יודעין לקרות בו, ואמרו לו 'זה הספר מן ספרי ישראל הוא, ויש כאן תינוק אחד מהם שהוא חבוש בבית האסורין שלך'.

מיד הלכו וקראו לאותו תינוק. כיון שהיה רואה את ספרו מיד חבקו ונשקו, וקראו לפני הקיסר ומפרש אותו מן בראשית עד ויכלו. כיון ששמע המלך שבחו של הקב”ה האיך ברא את עולמו, מיד עמד מן כסאו ונשקו לאותו תינוק על ראשו, ואמר לו 'יודע אני שלא הרגיש הקדוש ברוך הוא את עולמו אלא בשבילך כדי להתירך מבית האסורין'. מיד נתן לו הקיסר הרבה כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות ועבדים ושפחות ושיגרו בכבוד גדול אצל אביו.

והלא הדברים ק”ו, ומה התינוק הזה שלא למד אלא ספר בראשית בלבד עלתה לו כך, הלומד כל התורה כולה על אחת כמה וכמה.

(תנא דבי אליהו זוטא פ”ז)

ישועת ישראל ע”י העוסקים

בתורה בכל יום תמיד

”ותשלח ותקרא לברק”, וכי מה טיבו של ברק אצל דבורה? אלא אמרו, ברק שמש את הזקנים כל ימי יהושע, וחזר ושמש אחר מיתתו, לפיכך הביאוהו ונתנוהו אצל דבורה. במי הקב”ה מושיע את ישראל? בבני אדם שמשכימין ומעריבין לב”ה ולבית המדרש ועוסקין בתורה בכל יום תמיד.

(ילקוט שמעוני שופטים רמז מב)

”רבנן לא צריכי נטירותא”

אמר רב יהודה: הכל לאיגלי גפא (הכל מסייעין לגדוד חומת העיר ולהעמיד שעריה, שלא יכנס צבא שונאים לעיר), ואפילו מיתמי. אבל רבנן - לא. מאי טעמא - רבנן לא צריכי נטירותא (תורתו משמרתו, כדכתיב (משלי ו): בשכבך תשמור עליך).

(בבא מציעא ק”ח ע”א)

נצחון על האומות בזכות התורה

”ויאמר ה' אלי ראה החילותי תת לפניך את סיחון ואת ארצו”, ”ואנכי השמדתי את האמורי [מפניהם אשר כגובה ארזים גבהו]”, בזכות מה? בזכות התורה, שהחכמים מורים אותה. (תנחומא דברים ס”ה)

”בני עסקו בתורה ואין אתם

מתייראים משום אומה”

”בני אם תקח אמרי ומצותי תצפון אתך” (משלי ב) אם יש לך זכות קח אמרי. רב הונא בשם ר' בנימין בן לוי אמר משל למלך שאמר לבנו 'צא לפרקמטיא'. אמר לו 'אבא, מתיירא אני בדרך מהלסטים, ובים מפני אפורטיין'. מה עשה אביו? נטל מקל וחקקו, ונתן בו קמיע ונתנה לבנו, ואמר לו 'יהי המקל הזה בידך, ואי אתה מתיירא משום בריה'. אף כך אמר הקב”ה למשה 'אמור לישראל, בני עסקו בתורה ואין אתם מתייראים משום אומה'.

(ויקרא רבה פכ”ה אות א')

”אי אפשר להם לישראל להיות

אלא אם כן מתעסקין

בדברי תורה”

”היגאה גומא בלא בצה” (איוב ח), וכי אפשר לגומא זה להתגדל בלא בצה ובלא מים? וכי אפשר לאחו זה להיות בלא מים? כך אי אפשר להם לישראל להיות אלא אם כן מתעסקין בדברי תורה, ולפי שפרשו מדברי תורה בא עליהם השונא לכך נאמר ויבא עמלק.

(ילקוט שמעוני איוב רמז תקד)

לזכות הילד אשר הלל שיחי

נולד י”ב ניסן ה'תשס”ח

מוקדש ע”י הוריו ר' נח חיים

וזוגתו מרת שפרינצא פייגא שיחיו

בלומנטל

יה”ר מהשי”ת שיגדלוהו לתורה לחופה ולמעשים טובים

לאורך ימים ושנים טובות ומתוך בריאות הנכונה